

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

COVID-19 Impact Analysis, 2022-2029. Research report. 2021. (дата звернення: 01.01.2025).

3. World Trade Organization. Statistics on trade in commercial services. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [ihttps://www.wto.org/services-trade-data](https://www.wto.org/services-trade-data) (дата звернення: 01.01.2025).

4. Hilgenfeldt N. 20 Inventory Management Statistics You Should Know in 2023. 2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.myos.com/en-blog/inventory-management-statistics> (дата звернення: 01.01.2025).

5. Gosling S, Jason D. Digital logistics: Technology race gathers momentum. McKinsey & Company. Article. 2023. 22 с.

6. Globe Newswire. Green Logistics Market By End Use, By Business Type, By Mode of Operation: Global Opportunity Analysis and Industry Forecast. 2023-2032. Dublin. 2023. 61-64 с.

7. Hasan J. Navigating E-commerce Logistics: Trends, Challenges, and Projections. Ti-Insights research paper. 2024. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ti-insight.com/briefs/navigating-e-commerce-logistics-trends-challenges-and-projections> (дата звернення: 01.01.2025).

8. Лозова Г. Регіональна трансформація ринку транспортно-логістичних послуг України в період воєнної агресії. Київ : Матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року. Київський національний університет. 2022. 3-6 с.

Олена ПЕТРИК

доктор економічних наук, професор

Олег ДЯК

аспірант

Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ КРИПТОВАЛЮТАМИ В УКРАЇНІ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇХ КОНТРОЛЮ

Україна є важливим гравцем на світовому ринку криптовалют, з високим рівнем впровадження криптовалют та інновацій у технології блокчейн. Згідно звіту аналітичної компанії Chainalysis наша держава знаходиться на шостому місці в глобальному рейтингу зі 150 країн за впровадженням криптовалют, використання їх населенням [1]. Зокрема, громадяни використовують криптовалюту для забезпечення власних заощаджень в умовах високої інфляції, для придбання нерухомості, валюти та інших активів. Однак, нормативне регулювання діяльності криптовалютних бірж в країні залишається недостатньо розвиненим. Незважаючи на значні зусилля, зроблені для формування належної правової бази, зокрема прийняття Закону України «Про віртуальні активи» №2074-IX (далі Закон №2074-IX) [2], який у лютому 2022 року був підтриманий Верховною радою України та згодом підписаний Президентом України, питання обігу криптовалют залишаються не врегульованими. Це

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

пов'язано з тим, що зазначений Закон №2074-ІХ не може вступити в силу до прийняття відповідних змін у Податковому кодексі України. Як наслідок – закон так і не набув чинності, а український криптовалютний ринок продовжує функціонувати без спеціального правового забезпечення, адаптованого до особливостей цифрових активів.

Попри відсутність формальної юридичної бази, українська влада значною мірою підтримує операції з криптовалютами, визнаючи зростаючу важливість цифрових активів у національній економіці. Однак ця фактична толерантність не забезпечує правової визначеності, необхідної для того, щоб бізнес міг масштабувати свою діяльність або повністю інтегруватися в традиційну фінансову систему.

З огляду на вагоме значення криптовалют в Україні, тривають дискусії щодо перегляду Закону «Про віртуальні активи» або запровадження нового законодавства для регулювання цього сектору. Міністерство цифрової трансформації бере активну участь у цих зусиллях, співпрацюючи з міжнародними експертами та національною блокчейн-спільнотою для розробки більш надійної та сучасної нормативно-правової бази.

Нині український ринок криптовалют потребує чітких правил, які б забезпечили безпеку інвесторів і сприяли розвитку інновацій. Існують два основні законопроекти, розроблені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) і Міністерством цифрової трансформації (Мінцифра), які пропонують різні підходи до оподаткування криптоактивів [3, 4]:

✓ Мінцифра рекомендує спрощений підхід до авторизації постачальників послуг та регулювання ринку віртуальних активів. Основна його мета – це створення зрозумілого та доступного законодавства для користувачів і бізнесу. Пропонується оподатковувати лише виведення грошей у фіат. Податкова ставка очікується пільговою і становитиме: 5% на перші три роки, 9% на наступні два роки, після чого запроваджується стандартна ставка 18%, що має стимулювати розвиток ринку. Також, Мінцифра формує нову класифікацію віртуальних активів, що враховує українські реалії та потреби ринку. Це включає токенизацію реальних активів (Real World Assets). Мінцифра пропонує у своєму проєкті закону виступити регулятором ринку криптовалют в Україні.

✓ Натомість НКЦПФР акцентує увагу на необхідності імплементації європейських стандартів, зокрема Регламенту MiCA, що передбачає більш жорсткі вимоги до регуляції і контролю за ринком. У цьому проєкті закону передбачається впровадження податку на інвестиційний дохід, що матиме стандартну ставку з пільговими умовами для операцій до 400 тис. грн. Також, НКЦПФР пропонує більш складну класифікацію з додатковими процедурами авторизації. Регулятором згідно даного законопроекту визначається НКЦПФР.

На нашу думку, перед прийняттям оновленого закону про регулювання криптовалют в Україні Мінцифра та НКЦПФР мають вирішити такі очевидні виклики:

1. Забезпечити баланс між сприятливими умовами для бізнесу та захистом інтересів споживачів.
2. Зменшити вплив надмірного регулювання на конкурентоспроможність криптобізнесу.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

3. Усунути відсутність узгодженого бачення унормування криптооперацій між основними регуляторами.

До рекомендацій щодо покращення регулювання операцій з криптовалютами в Україні варто віднести:

1. Розробка адаптивної регуляторної моделі, яка поєднує найкращі практики спрощення та прозорості.
2. Чітке визначення класифікації криптовалюти.
3. Створення перехідного періоду для малого та середнього бізнесу для підготовки до повного комплаєнсу.
4. Запровадження стимулюючих податкових ставок на перших етапах функціонування ринку.
5. Розвиток інфраструктури фіатних шлюзів для забезпечення прозорості операцій.

У Європейському Союзі у червні 2023р. оприлюднено Регламент (ЄС) 2023/1114 Європейського Парламенту та Ради від 31 травня 2023 про ринки криптоактивів, а також про внесення змін до Регламентів (ЄС) No 1093/2010 та (ЄС) No 1095/2010 та Директив 2013/36/ЄС та (ЄС) 2019/1937 (Markets in Crypto-Assets Regulation або Регламент MiCA). Цей документ спрямований на забезпечення відповідності регулювання фінансових послуг цифровій епосі та сприяння створенню перспективної економіки, яка працює для людей, у тому числі шляхом забезпечення використання інноваційних технологій [5].

Оскільки Україна продовжує наближати свою фінансову та регуляторну системи до норм Європейського Союзу, регулювання ринків криптовалют на основі MiCA, яке, як очікується, стандартизує унормування криптовалют у всьому ЄС, має слугувати орієнтиром для майбутнього законодавства України та імплементації європейських норм.

Також слід врахувати, що у квітні 2024 року Парламентом ЄС ухвалено низку нових важливих нормативних документів, а саме: Регламент про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання грошей або фінансування тероризму (Регламент про протидію відмиванню грошей); Регламент про створення Органу з протидії відмиванню грошей (Регламент AMLA); Директива про механізми, які мають бути впроваджені державами-членами для запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання грошей або фінансування тероризму, та скасування Директиви (ЄС) 2015/849 (Шоста директива про боротьбу з відмиванням грошей) [6]. Таким чином, суб'єкти господарювання, які надаватимуть послуги у сфері операцій з криптоактивами, будуть відноситись до фінансових установ, а отже – їх діяльність підлягатиме особливому контролю та фінансовому моніторингу. Заборона на відкриття анонімних крипторахунків спрямована на перешкоджання відмивання брудних коштів, сприяння прозорості операцій з криптоактивами.

Україна у найкоротші терміни має розробити та прийняти новий закон, який буде враховувати вимоги зазначених європейських регламентів та національні реалії. Це дасть поштовх до подальшого поширення криптобізнесу, створення робочих місць і розвитку цифрової економіки, підвищення конкурентоспроможності України як юрисдикції в

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

глобальній криптоекосистемі.

Чітке визначення нормативної бази для здійснення операцій з криптовалютами в Україні є необхідною умовою їх належного моніторингу, внутрішнього контролю та незалежного аудиту криптобірж. Лише наявність відповідних норм та регламентів щодо визнання криптовалюти, її класифікації, порядку обліку операцій, звітування про результати діяльності криптобірж та їх оподаткування формує прозорі критерії контролю, уможливорює оцінку ризиків та своєчасне виявлення недоліків.

Регулювання криптовалют в Україні потребує балансу між дерегуляцією для розвитку галузі та забезпеченням прозорості й захисту споживачів. Вибір оптимальної моделі стане визначальним для формування конкурентоспроможної екосистеми цифрових активів у державі. Успішне впровадження цих підходів може перетворити Україну на один із провідних криптохабів у світі, що особливо важливо в контексті відновлення країни після війни. Регулювання діяльності криптовалютних бірж може стати важливим чинником для залучення міжнародних інвестицій і розвитку цифрової економіки України.

Список використаних джерел:

1. Глобальний індекс прийняття криптовалют 2023: Центральна та Південна Азія лідирують у масовому прийнятті криптовалют. URL: <https://www.chainalysis.com/blog/2023-global-crypto-adoption-index/>
2. Закон України «Про віртуальні активи» №2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
3. Регулювання криптовалют: загроза для інновацій чи шлях до стабільності? URL: <https://mind.ua/openmind/20280934-regulyuvannya-kriptoalyut-zagroza-dlya-innovacij-chi-shlyah-do-stabilnosti>
4. Оподаткувати крипту. Мінцифри та Нацкомісія з цінних паперів сперечаються за право регулювати цифрові активи, закон можуть прийняти у січні 2025-го. Чого чекає бізнес. URL: <https://forbes.ua/money/rada-gotue-zakonoproekt-pro-vregulyuvannyu-virtualnikh-aktiviv-shcho-pro-nogo-dumae-kriptoindustriya-ta-yaki-klyuchovi-parametri-dokumenta-04112024-24573>
5. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2023%3A1114%3Aoj&locale=en#>
6. ЄС заборонив анонімні платежі у криптовалюті: як це вплине на ринок цифрових активів URL: <https://mind.ua/openmind/20273414-es-zaboroniv-anonimni-platezhi-u-kriptoalyuti-yak-ce-vpline-na-rinok-cifrovih-aktiviv>